อนุสรณ์
งานพระราชทานเพลิงศพ
ขุนสุนทรรัตนารักษ์

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

๔ มกราคม ๒๕๑๒

ນິທານຂຸນບູຣົມ

ແຫ່ງດິນແດນຂອງຊາວລາວ

ຈົກສານທ້ອງຖິ່ນ

ຫໍສະໝຸດແຫ່ງຊາດ

໑໙໒໗ ຫລາວທ ໒

อนุสรณ์

งานพระราชทานเพลิงศพ

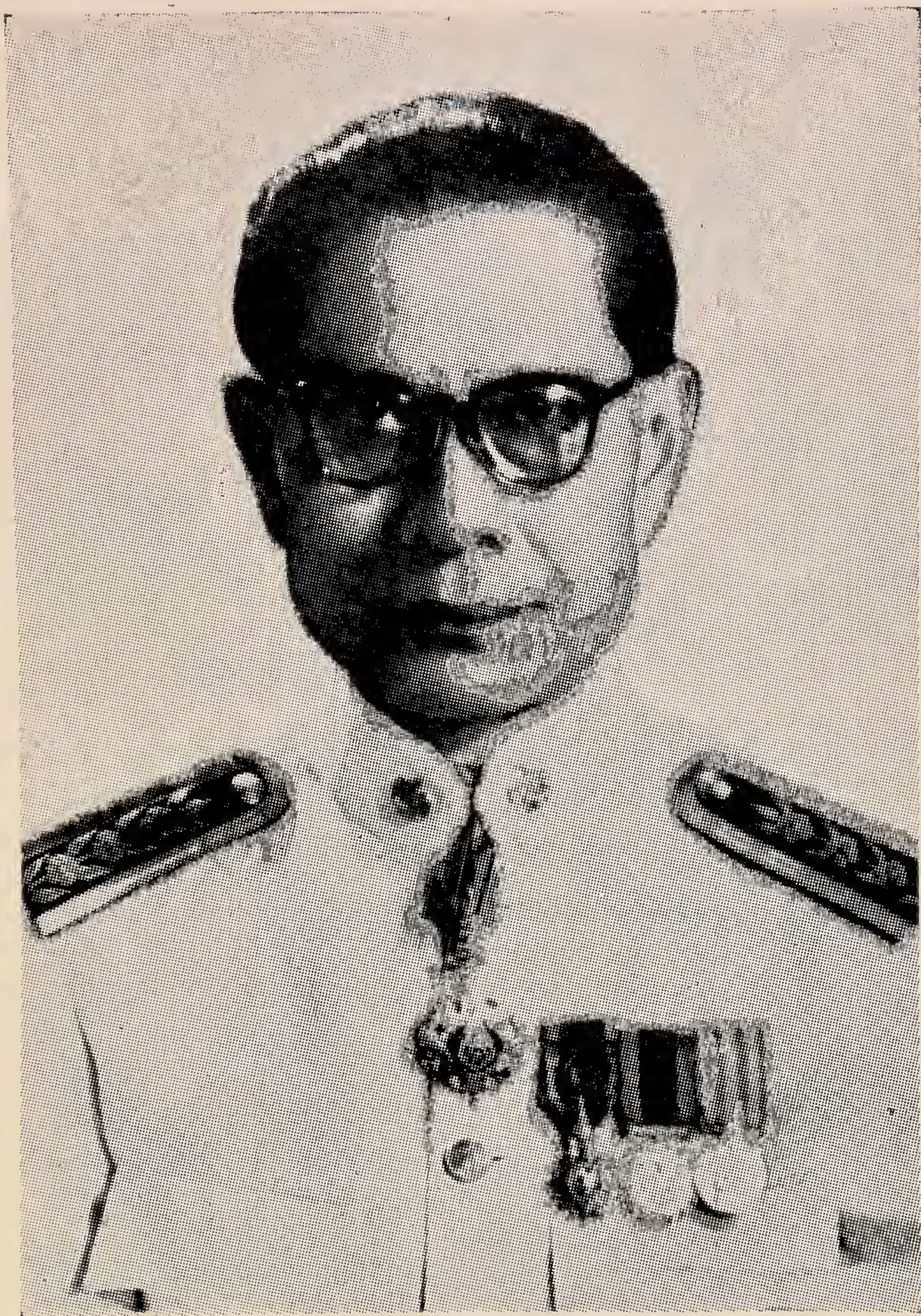
ขุนสุนทรรัตนารักษ์

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

๘ มกราคม ๒๕๑๒

2472

ขุนสุนทรรัตนารักษ์

ชาตะ 9 มิถุนายน 2438

มรณะ 7 ตุลาคม 2511

ประวัติ

ขุนสุนทรรัตนารักษ์ (ผาด สุนทรรัตน์) เป็นบุตรคนที่ ๔ ของนายแก้ว และ นางเผื่อน สุนทรรัตน์ มีพี่ร่วมบิดามารดา คือ

๑. นางผ่อง ยิ่งถาวร (ถึงแก่กรรม)

๒. น.ส. กลิ่น สุนทรรัตน์

๓. รองอำมาตย์เอก หลวงสันทิศวิทยาสัณห์

๔. ขุนสุนทรรัตนารักษ์

ขุนสุนทรรัตนารักษ์ เกิดเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๓๘ ทำการสมรสกับนางสร้อย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒ มีบุตรธิดาร่วม ๙ คน ถึงแก่กรรม ๓ คน คงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ๖ คน คือ

๑. น.ส. สมจิตต์ สุนทรรัตน์

๒. นายวิทยา สุนทรรัตนารักษ์

๓. นายผดุง สุนทรรัตน์

๔. นายผาสุข สุนทรรัตนารักษ์

๕. นายธีรุตม์ สุนทรรัตนารักษ์

๖. ร.อ. ผลาน สุนทรรัตนารักษ์

ประวัติรับราชการ

พ.ศ. ๒๔๕๙ เริ่มรับราชการครั้งแรกในกรมบัญชีกลาง

พ.ศ. ๒๔๖๗ รับตำแหน่งคลังจังหวัดกาฬสินธุ์

พ.ศ. ๒๔๗๑ รับตำแหน่งคลังจังหวัดนครพนม

พ.ศ. ๒๔๘๒ รับตำแหน่งคลังจังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. ๒๔๙๑ รับตำแหน่งคลังจังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ. ๒๔๙๓ รับตำแหน่งข้าหลวงตรวจการคลังภาค ๓
(เปลี่ยนเป็นคลังภาค ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖)

พ.ศ. ๒๔๙๙ ออกจากราชการเนื่องจากครบเกษียรอายุ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

จตุถาภรณ์ช้างเผือก

เหรียญจักรพรรดิมาลา

เหรียญบรมราชาภิเษก รัชกาลที่ ๙

ตริตราภรณ์มงกุฎไทย

ขุนสุนทรรัตนารักษ์ ได้ใช้ชีวิตบั้นปลายภายหลังออกจากราชการ ทำการศึกษาพระธรรมวินัย และเข้าวัดเพื่อแสวงหาความสงบด้วยการรับอุโบสถกิจทุกวันพระ ต่อมาในระยะหลังได้ล้มป่วยด้วยโรคเบาหวาน ทำให้ร่างกายทรุดโทรมจึงได้พักผ่อนอยู่ที่บ้าน จนถึงวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ เกิดโรคลมปัจจุบัน หลังจากได้นำส่งโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าแล้ว เกิดมีอาการหัวใจวาย และได้ถึงแก่กรรมด้วยความสงบเมื่อ เวลา ๒๓.๑๕ น. รวมอายุได้ ๗๓ ปี ๓ เดือน ๒๘ วัน

คำไว้อาลัย

แด่

ท่านขุนสุนทรรัตนารักษ์

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ ข้าพเจ้าเป็นผู้ว่าราชการภาค ๓ ประจำอยู่จังหวัดนครราชสีมา ท่านขุนสุนทรรัตนารักษ์ เป็นคลังภาค ๓ อยู่ในบังคับบัญชาของข้าพเจ้าเป็นเวลา ๓ ปีเศษ ท่านขุนเป็นข้าราชการที่ดีพร้อมทุกประการ เป็นผู้ ขยัน ซื่อสัตย์ สงบเสงี่ยม ใจเย็น กล้าเสนอความคิดเห็นที่ดี สำหรับครอบครัวของท่านนั้นนับว่าดีเยี่ยมในทางสังคมสงเคราะห์

ท่านขุนอยู่รับราชการมาจนครบเกษียรอายุ ก็แสดงว่าเป็นผู้มีคุณธรรมอย่างดี อันความตายนั้นย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้เป็นของจริงทุกรูปทุกนาม แต่ท่านขุนก็ได้ทำดีทำชอบแล้ว ขอให้ท่านจงไปสู่สัมปรายภพสุขคตินั้นเทอญ.

พล. ท ส. น้อยเสรฏ

(แส น้อยเสรฏ)

๑๐ ธ.ค. ๑๑

คุณแม่ ลูก ๆ หน้าศพคุณพ่อ ในวันตั้งศพบำเพ็ญกุศล

อาลัย

การจากไปโดยไม่มีวันกลับของ "คุณ" ในครั้งนี้ นับเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตของดิฉัน เพราะตลอดระยะเวลา ๔๒ ปีแห่งการอยู่ครองเรือนร่วมกัน "คุณ" เป็นเสมือนหลักชัยของครอบครัว ให้ความรักความอบอุ่นต่อดิฉันและบุตรทุกคนด้วยดีเสมอมา ตลอดชีวิตของ "คุณ" ประกอบแต่คุณงามความดี ฉะนั้นเมื่อต้องมาจากไปอย่างกระทันหันเช่นนี้จึงไม่อาจจะทำให้ดิฉันและบุตรหักห้ามความอาลัยรักได้

ในการบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทานเพื่อเป็นเครื่องสนองความดีของ "คุณ" ดิฉันได้ปฏิบัติไปตามประเพณีทุกอย่างมิได้บกพร่อง ขออำนาจกุศลผลบุญที่ได้บำเพ็ญมาแล้วแต่อดีตรวมทั้งอานิสงส์ที่บรรดาญาติมิตร และ ดิฉันกับบุตรได้ ร่วมกันทำบุญอุทิศให้นี้ จงเป็นพลวปัจจัยส่งเสริมให้ "คุณ" ผู้ซึ่งล่วงลับไปแล้ว ได้ประสบแต่สุคติวิสัย เสวยทิพยสมบัติในสัมปรายภพทุกประการเทอญ.

นางสุนทรรัตนารักษ์

บ้านเลขที่ ๖๙ ถนนวิสุทธิกษัตริย์
บางขุนพรหม พระนคร
๔ มกราคม ๒๕๑๒

ความอาลัย

ของ

ลูก

ตลอดระยะเวลาที่พ่อดำรงชีวิตอยู่ พ่อเป็นผู้คุ้มครองสั่งสอนและอาทรต่อลูก ๆ ทุกคน ถึงแม้ว่าพ่อจะมีลูกมาก แต่พ่อก็มิได้ย่อท้อต่อการอบรมเลี้ยงดู ให้ลูกรู้จักดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างสบายในสังคม พ่อเคยสอนลูกว่าอย่าเป็นคนเห็นแก่ตัว และให้มีความรัก ความสามัคคีกัน พ่อเป็นผู้มีนิสัยโอบอ้อมอารี ดังจะเห็นได้จากการที่พ่อย้ายไปรับราชการทุกหนทุกแห่งทั้งภาคกลาง, ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ ที่นั้น พ่อของลูกสามารถปรับตัวให้เข้ากับภูมิประเทศ ตัวคน และสิ่งแวดล้อมได้ทุก ๆ อย่าง เพราะพ่อเป็นผู้มีหลักจิตวิทยา ประชาสัมพันธ์ และหลักมนุษย์สัมพันธ์ เข้ากับคนได้ทุกชั้น จึงเป็นที่รักใคร่ของคนทุก ๆ คน ถึงแม้ว่าพ่อจะ

ได้ย้ายจากที่นั้นแล้วก็ตาม ก็ยังมีคนคิดถึงอยู่เสมอ พ่อจะใช้เวลาว่างจากหน้าที่การงานเขียนจดหมายถึงเพื่อนเก่าๆ ที่ได้จากมา พ่อทำแต่ความดีทั้งทางโลกและทางธรรม เพราะถือคติที่ว่าเมื่อไปแล้ว ควรจะให้คนอื่นเขาสรรเสริญ มิใช่นินทา

ในด้านภายในครอบครัว พ่อเป็นสามีที่ดีของแม่และเป็นที่รักและนับถือของพี่น้องและพรรคพวกเพื่อนฝูง และเป็นพ่อที่เคารพรักของลูกทุกคน นอกจากนั้น พ่อยังเป็นนักบริหารที่สามารถผู้หนึ่ง ลูกทุกคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบในงานที่ตนจะต้องกระทำให้เสร็จเรียบร้อย แต่ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าพ่อเพียงเป็นผู้สั่งการเท่านั้น พ่อยังเป็นตัวอย่างที่ลูก ๆ ได้ทำตามเป็นแบบฉบับที่ถูกต้องอีกด้วย พ่อเป็นผู้มีใจคอเด็ดเดี่ยว เป็นผู้ที่พูดน้อยแต่คำพูดทุกคำของพ่อมีความหมายที่สมบูรณ์ที่ลูกเข้าใจได้ดี เป็นผู้ทะเยอทะยานรักความก้าวหน้า หมั่นศึกษาหาความรู้ใส่ตัวอยู่ตลอดเวลา เป็นผู้มีระเบียบวินัยนับว่าเป็นภาระหนักมาก แต่ก็เป็นตัวอย่างที่ดีงามของลูก พ่อสอนให้ลูกเป็นคนมัธยัสถ์ รู้จักกินรู้จักใช้ และรู้จักเจียมเนื้อเจียมตัว

ในด้านการศึกษาของลูก พ่อได้ส่งเสริมให้ลูกทุกคน ได้รับการศึกษาที่ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้ ทั้งนี้ก็ตาม แต่สติปัญญา ของลูกที่จะอำนวยให้ เพราะพ่อบอกว่าไม่มีทรัพย์สมบัติอะไร ที่จะให้เป็นมรดกแก่ลูก ๆ ได้ นอกจากจะพยายามส่งเสียให้ เล่าเรียนศึกษากันทุกคนเท่านั้น พ่อเคยปรารภว่าอยากจะเห็น ลูกทุกคนได้รับ พระราชทาน ปริญญาจากพระหัตถ์ของในหลวง และพ่อก็ได้เห็นสมใจของพ่อจากลูกบางคนแล้ว ความคิด ของพ่อมิได้หยุดยั้งเพียงแค่นั้นก็หาไม่ พ่อยังมีสายตาที่ไกล และมองเหตุการณ์ข้างหน้าได้อย่างถูกต้องอีก พ่ออยากให้ลูก ได้มีโอกาสไปศึกษาหาความรู้ในต่างประเทศ อยากให้ลูกได้มี ความเจริญรอยตามเท่าพ่อ และเจริญยิ่งกว่าพ่อ ความคิดของ พ่อก็เป็นผลอีก ความปราบปลื้มใจของพ่อ ความสุขของพ่อ ที่เห็นความเจริญของลูก ช่างเป็นความสุขที่อิ่มเอิบ ใบหน้า ของพ่อจะเต็มไปด้วยความปราบปลื้ม เมื่อได้รับฟัง ถึงความก้าว หน้าของลูก ๆ แต่โอ้อนิจจา! ความปราบปลื้ม ความอิ่ม เอิบทั้งหลายนั้นพ่อได้เห็นได้รับ เป็นความสุขทางใจได้ไม่นาน

เท่าใด พ่อก็ด่วนจากลูกไปอย่างไม่มีวันกลับเสียแล้ว ยังไม่ทันที่ลูกจะประสบความสำเร็จทุกประการอันเป็นสิ่งที่ปรารถนาให้พ่อได้ชื่นชม

ลูกไม่เคยคาดฝันมาก่อน ว่าพ่อจะจากลูกไปเร็วถึงเพียงนี้ พ่อควรจะอยู่ให้เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรยังความอบอุ่นและเป็นกำลังใจให้แก่ลูกมากกว่านี้ โดยปกติพ่อเป็นผู้มีสุขภาพดี เป็นผู้รักษาร่างกายของพ่อให้แข็งแรงอยู่เสมอ พ่อรักการกีฬามาก กีฬาที่พ่อชอบ คือ ฟุตบอล, เทนนิส และกอล์ฟ พ่อเคยผ่านสงครามมหาเอเชียบูรพา หรือสงครามโลกครั้งที่ ๒ มาแล้วด้วยความเข้มแข็ง จนได้รับพระราชทานเหรียญ "ช่วยราชการเขตภายใน" นับเป็นเกียรติประวัติอันดียิ่ง ในวัยรับราชการนั้น พ่อไม่เคยเจ็บป่วยถึงขนาดล้มหนอนนอนเสื่อมาก่อนเลย

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ขณะนั้นพ่อได้เกษียรอายุราชการแล้วและใช้ชีวิตในบั้นปลายอยู่กับบ้านอย่างสงบ ศึกษาหาความรู้ทางพระธรรมเสมอมา พ่อเป็นสมาชิกของสมาคมพุทธ

ศาสนาแห่งประเทศไทย พ่อชอบฟังวิทยุรายการศาสนามาก ฟังเทศทางโทรทัศน์เป็นประจำ ถึงแม้ว่าในปีเดียวกันนี้พ่อจะได้เริ่มป่วยด้วยโรคเบาหวานแล้วก็ตาม ก็ได้หมั่นบำรุงรักษาสุขภาพอย่างดีมีจิตใจเข้มแข็งไม่เคยคิดทอดอาลัยต่อโรคร้ายที่มาบั่นทอนร่างกายให้อายุของพ่อต้องสั้นลง กว่าที่พ่อควรจะมีอายุยืนยาวยิ่งกว่านี้ พ่อเคยถูกโรคร้ายที่เกาะกุมสังขารเป็นเรือนอาศัย ทำพิษต้องเข้าโรงพยาบาลมาถึง ๓-๔ ครั้ง แต่ละครั้งพ่อเจ็บหนักต้องให้น้ำเกลือ ต้องให้โลหิตแม้กระทั่งให้อ๊อกซิเจน มีพยาบาลเฝ้าตลอด ๒๔ ชั่วโมง แต่พ่อก็กลับออกมาจากโรงพยาบาล กลับมาเป็นกำลังขวัญของลูก ๆ ได้ทุกครั้ง ในครั้งหลังนี้พ่อต้องอยู่โรงพยาบาลนานเป็นเดือน แพทย์จึงบอกให้กลับมาพักผ่อนรักษาตัวอยู่ที่บ้าน

ตลอดระยะเวลาที่พ่อรักษาตัวอยู่ที่บ้าน ลูกทุกคนได้พยาบาล และปรนนิบัติพ่ออย่างใกล้ชิด อุทิศทุกอย่างที่พ่อปรารถนา ทำให้ทั้งทางโลกและทางธรรม เพราะลูกทราบดีว่าเป็นครั้งสุดท้าย และเป็นวิธีเดียวเท่านั้น ที่จะตอบแทนพระคุณของพ่อได้ แต่ก็เป็นเพียงกระผีกริ้นเท่านั้นเอง

วาระสุดท้าย วันที่ลูกกลัวที่สุด ไม่อยากพบเห็นที่พญามัจจุราชได้เอื้อมหัตถ์ ถือดาบมาเชือดเฉือนหัวใจของลูกก็มาถึงเสียแล้ว มันเป็นค่ำคืนของวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๑๑ เจ้าโรคร้ายที่เกาะกุมในเรือนกายของพ่อ ได้บั่นทอนสุขภาพให้ทรุดโทรมลงจนทำให้ร่างกายของพ่อไม่สามารถจะทนต่อต้านอยู่ต่อไปได้ ประกอบกับพ่อได้ถูกโรคลม และโรคหัวใจเข้าแทรกอีก ทำให้พ่อหมดสติไปเมื่อเวลา ๑๗.๓๐ น. ถึงแม้จะได้ตามหมอมาฉีดยาอาการของพ่อก็ไม่ดีขึ้นเลย ลูก ๆ นำพ่อส่งโรงพยาบาลพระมงกุฎเช่นเคย พ่อนอนนิ่งอยู่บนเตียงคนไข้ รอบๆ ตัวพ่อล้อมไปด้วย แม่ พี่น้อง และญาติ เฝ้าดูอาการของพ่ออย่างหมดปัญญา ทุกสิ่งทุกอย่างในที่นั้นช่างเงียบสงบ เสียงลูกตุ้มนาฬิกาเดินเป็นจังหวะอย่างสม่ำเสมอ ตรงกันข้ามกับหัวใจของพ่อ ซึ่งเร่งถี่เข้า ๆ ถึงกระนั้นพ่อก็ยังอุตส่าห์ลืมตาดูโลกอีกครั้งหนึ่ง และเป็นครั้งสุดท้ายของชีวิตพ่อ ถึงแม้จะเป็นดวงตาที่ขุ่นมัว แต่ก็เป็นประกายแห่งความเมตตาอาลัยรักคล้ายกับเป็นสัญลักษณ์ว่า "ลาแล้วโลกนี้และภพนี้ลาแล้วเมียลาแล้วลูก พี่, ป้า, น้า, อาร์ ญาติพี่น้อง" แล้วนัยตาของพ่อ

ก็ค่อย ๆ หรี่ลงจนหลับสนิท พร้อมกับลมหายใจก็ค่อย ๆ ผ่อนลงช้า ๆ จนหายไปอย่างสงบ ซึ่งตรงกับเวลา ๒๓.๑๕ น.

โธ่ ! อนิจจา พ่อได้จากลูกไปแล้วด้วยความเงียบสงัด ท่ามกลางความเศร้าสลด รันทดใจของลูกทุกคน เหตุการณ์วันนี้จะเป็นรอยพิมพ์ใจอย่างลึกตลอดชั่วชีวิตของลูก นับแต่นี้ไม่มีพ่อ และไม่มีใครที่จะรัก จะเมตตากรุณา จะถนุถนอมเอาอกเอาใจและอบรมสั่งสอนเช่นพ่ออีกแล้ว เพราะต่อแต่นี้ไป พ่อของลูกจะปรากฏก็เพียงแต่ชื่อและความดีที่ประกอบไว้เท่านั้น

ในที่สุดนี้ ลูกขอตั้งจิตอธิษฐานใคร่ขอปวงเทพเจ้าแห่งวิมานสถานทั้งหลาย จงโปรดทรงพระเมตตาต้อนรับวิญญาณของพ่อ ผู้เป็นสุดที่รักของลูกไว้ในความคุ้มครองของพระองค์ด้วยเทอญ

รูปํ ชีรติ มจฺจานํ นาม โคตฺตํ น ชีรติ

"รูปร่างกายเท่านั้นย่อมดับสูญไป แต่ชื่อเสียงเกียรติคุณความดีหาได้สูญสิ้นไปด้วยไม่"

ลูก

๔ มกราคม ๒๕๑๒

ความรู้เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร

ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙

โดย

ร.ต. เบญจกุล มะกะระธัช

หลักการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙

ความมุ่งหมายของการทะเบียนราษฎร

ก่อนที่จะพิจารณาถึงความมุ่งหมายของการทะเบียนราษฎร ก็ควรจะทราบถึงความหมายของการทะเบียนเสียก่อน คำว่า "การทะเบียน" นั้นหมายถึง การจดบัญชีลักษณะของคนและสิ่งของต่าง ๆ ไว้เพื่อบันทึกความจำหรือเพื่อเป็นหลักฐานไว้ในการตรวจสอบ หรือเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ หรือเพื่อศึกษาทางด้านวิชาการ ส่วนจะจดในลักษณะไหนเพียงใดนั้นแล้วแต่ความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของผู้บริหารงานตามลักษณะของงานที่ทำนั้น เพื่อให้

พอเหมาะพอดีกับความต้องการ เช่น การจดทะเบียนครอบครัว การจดทะเบียนราษฎร การจดทะเบียนสัตว์พาหนะ เป็นต้น แต่ละประเภทก็มีวัตถุประสงค์ต่างกันและอาจแยกเป็นสาขาต่าง ๆ อีกได้ เช่น การทะเบียนราษฎร แยกออกเป็นทะเบียน ๔ ประเภท คือ ทะเบียนบ้าน ทะเบียนคน ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย ส่วนลักษณะที่ต้องการจดทะเบียนนั้น ก็ดูความต้องการที่เหมาะสม เช่น ทะเบียนบ้าน แบบ ท.ร. ๑๔ เราต้องการทราบรายการโดยเฉพาะเกี่ยวกับลักษณะของตัวบุคคล คือ ชื่อตัว, ชื่อสกุล, เพศ, ความเกี่ยวพันกับหัวหน้าครอบครัว, วันเดือนปีเกิด, สัญชาติ, ชื่อบิดามารดา, สำเร็จการศึกษาชั้นใด, ก็พอแก่ความต้องการแล้ว

ความสำคัญของการทะเบียนราษฎร ถ้ามองโดยผิวเผินแล้วก็ดูจะไม่มีความสำคัญอะไร แต่ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วย่อมมีคุณประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง เพราะว่าการที่เอากลุ่มคนแต่ละคนมาจดทะเบียนนั้น ย่อมมีประโยชน์ในทางการเศรษฐกิจและสังคมด้วย เพราะคนเราไม่ได้อยู่คงที่ย่อม

มีการเปลี่ยนแปลงแปรผันอยู่ทุกวินาที มีเกิด ตาย ย้ายที่อยู่ เป็นต้น และการทะเบียนราษฎรนั้น ถ้าจะพิจารณาให้กว้างขวางขึ้นอีกย่อมหมายถึงการทะเบียนทุกอย่างที่เกี่ยวกับบุคคล เช่น การจดทะเบียนสมรส จดทะเบียนหย่า เป็นต้น เมื่อจดแล้วก็เกิดสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายและเป็นหลักประกันในสังคมทรัพย์สินต่าง ๆ ระหว่างคู่สมรส ในทางเศรษฐกิจก็คือเกี่ยวกับทรัพย์สิน ในทางสังคมก็คือ สังคมรับรู้ว่าเป็นสามีภริยากันใครไปยุ่งเกี่ยวอีกไม่ได้ แต่จะจดทะเบียนของบุคคลไปในเรื่องใด วิธีใดนั้น ย่อมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ถ้าเราจะพิจารณาถึงการทะเบียนราษฎร ตาม พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ จะเห็นได้ว่า ความมุ่งหมายของการทะเบียนราษฎรนี้ก็เป็นเรื่องของการจดทะเบียนเป็นรายบุคคล แต่ที่เรียกชื่ออย่างนี้ก็เพื่อมิให้เป็นการซ้ำกันกับการจดทะเบียนบุคคลในเรื่อง ๆ ที่เรามาเรียกชื่อว่าการทะเบียนราษฎร ก็เรียกตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และมีวัตถุประสงค์ที่จะจัดทำทะเบียนคนเกิด คนตาย ทะเบียนบ้าน

ทะเบียนคน เป็นหลักสำคัญ และบังคับให้ราษฎรต้องมาแจ้ง เมื่อมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงในกรณีการ เกิด การ ย้ายที่อยู่ ที่จริงในหลักของการจัดทำทะเบียนแล้ว ไม่อยากจะให้ราษฎร เข้าไปยุ่งเกี่ยว เพราะเรามีเจ้าหน้าที่อยู่แล้ว แต่ทำไมจึงต้อง บังคับเช่นนั้น ทั้งนี้ เพราะเหตุว่าจะให้นายทะเบียนแก้ไข เปลี่ยนแปลงเองแล้วย่อมทำไม่ได้ เพราะความเคลื่อนไหวของ บุคคลมีอยู่ทุกวินาที ฉะนั้น จึงให้ราษฎรมาแจ้งต่อนายทะเบียน เองจึงจะรวดเร็วและถูกต้อง เป็นการทำให้การทะเบียน สมบูรณ์อยู่เสมอซึ่งผิดแผกแตกต่างกับการจดทะเบียนสมรส เมื่อจดแล้วเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไม่มีการเปลี่ยนแปลงจนกว่าจะ มีการหย่าเกิดขึ้น ความสำคัญของการทะเบียนนั้น แต่ละ ทะเบียนก็มีความสำคัญทั้งนั้น เช่น การทะเบียนราษฎร ตาม พ.ร.บ. การทะเบียนย่อมจะต้องเกี่ยวข้องให้การบริการแก่ ราษฎรตั้งแต่เกิดจนตาย เพราะตามกฎหมายบังคบให้ต้องมี การแจ้ง เกิด ตาย ย้ายที่อยู่ นอกจากนั้นการทะเบียนราษฎร ยังเป็นแม่บทสำหรับให้การปฏิบัติงานตามกฎหมายอื่น

อาศัยอยู่ด้วย เมื่อมีคนเกิด นายทะเบียนต้องรับแจ้งการเกิดภายใน ๑๕ วัน เกิดแล้วยังไม่ตั้งชื่อ ภายในหกเดือนต้องมาขอตั้งชื่อจากนายทะเบียน เมื่อโตขึ้นหน่อยอายุย่างเข้าปีที่ ๘ ต้องถูกสำรวจให้เข้าโรงเรียนตาม พ.ร.บ. ประถมศึกษา พอชายอายุ ๑๗ ปี บริบูรณ์ หญิง ๑๕ ปี บริบูรณ์ จะแต่งงานกันให้ถูกต้องตาม พ.ร.บ. จดทะเบียนครอบครัว บางทีจำอายุไม่ได้ ต้องตรวจสอบจากทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ เมื่ออายุ ๑๗ ปี ต้องทำบัตรประจำตัวประชาชนตาม พ.ร.บ. บัตรประจำตัว พ.ศ. ๒๕๐๕ เมื่ออายุย่างเข้าปีที่ ๑๘ ต้องขึ้นทะเบียนทหารตาม พ.ร.บ. รับราชการทหาร หรือจะสมัครเข้าทำงานเป็นข้าราชการจะต้องดูจาก ท.ร. ๑๔ ว่า มีอายุ ๑๘ ปี บริบูรณ์หรือไม่ เพื่อให้ถูกต้องตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน แม้จะกระทั่งตายก็ต้องแจ้งต่อนายทะเบียน จึงเห็นได้ว่า ความเกี่ยวข้องระหว่างนายทะเบียนกับราษฎรนั้น นับว่าเป็นการบริการให้แก่ราษฎรในการทะเบียนนี้ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของบุคคล จึงควรจะมี

ปริมาณและคุณภาพสูง และไม่มีที่สิ้นสุดลงได้ เพราะคนเราเวียนว่ายตายเกิดอยู่เสมอ ฉะนั้นการทะเบียนที่ราษฎรได้รับประโยชน์จากการที่นายทะเบียนได้บันทึกหรือจดรายการเพื่อการทรงจำไว้เป็นหลักฐานอ้างอิง สำหรับในด้านที่ได้รับประโยชน์ในทางส่วนรวมก็คือ เราสามารถรู้จำนวนราษฎรทั้งหมดของประเทศได้โดยแน่นอน และเป็นประโยชน์ในด้านสถิติ นอกจากจะรู้สถิติประชากรทั้งประเทศอยู่เสมอ แล้วยังเป็นประโยชน์ในด้านสถิติอนามัยชีพอีกด้วย เพราะการบริหารประเทศในหลักการแล้วจำเป็นต้องรู้ถึงจำนวนประชากรด้วยทั้งนี้ เพื่อใช้สถิติตัวเลขจากการทะเบียนมาพิจารณาปัญหาในด้านการเศรษฐกิจและสังคมในการพัฒนาประเทศทุกสาขา หากการทะเบียนผิดพลาดแล้ว การวางโครงการทั้งหลายจะพลอยผิดพลาดเป็นเงาตามตัวไปด้วย

ฉะนั้น จึงสรุปผลได้ว่า ความมุ่งหมายของการทะเบียนราษฎรในหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยมีความมุ่งหมายที่สำคัญอยู่ ๒ ประการ คือ

๑. มุ่งหมายไปในทางหลักฐานการทะเบียน ซึ่งได้แก่ทะเบียนบ้าน ทะเบียนคน ทะเบียนคนเกิดและทะเบียนคนตาย

๒. มุ่งหมายไปในทางสถิติ

ความหมายของคำต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติ
การทะเบียนราษฎร ๒๔๙๙

๑. คำว่า **"บ้าน"** หมายความว่าโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่ อยู่ประจำ ซึ่งมีเจ้าบ้านครอบครอง และให้ หมายรวมถึงแพหรือเรือ ซึ่งจอดประจำและใช้ เป็นที่อยู่ประจำด้วย ข้อความที่กล่าวนี้ก็พอจะทำความเข้าใจง่าย ๆ ด้วยว่า คำว่า "บ้าน" ตามกฎหมายนี้ต้องเป็นอาคารที่อยู่อาศัย มีเจ้าบ้านครอบครอง ส่วนโรง เรือน อาคารที่ไม่มีคนอยู่ เช่นมัสยิด หรือห้องเก็บ ของย่อมไม่ใช่ บ้าน ตามความหมายแห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่ถ้าห้องเก็บของนั้นได้กั้นห้องไว้สำหรับคนเฝ้าก็อาจจะถือเป็นบ้านได้ คือว่า ต้องมีคนอยู่ประจำแล้ว

ก็อาจจะถือเป็นบ้านได้ ในการอยู่หมายความว่าต้องอยู่ประจำ ไม่ใช่ชั่วคราว เช่น โรงนาหรือทางอิสาณเรียกว่า เขียงนา ที่ไปปลูกอยู่เฉพาะฤดูกาลในการทำนาเพื่อไปเฝ้านานั้นก็ไม่ใช่บ้าน ถ้าหากว่าโรงนานั้นเจ้าของไปอยู่เป็นประจำตลอดปีไม่ใช่เฉพาะแต่ฤดูทำนา โรงนาก็กลายสภาพเป็นบ้านไป นอกจากนี้บ้านยังหมายถึงแพ หรือเรือซึ่งจอดประจำใช้เป็นที่อยู่ด้วย แต่ในกรณี เช่น แพไม้ไผ่ซึ่งล่องไปมาตามน้ำแล้วก็มีกระต๊อบปลูกอยู่บนแพ เพื่อใช้เป็นที่พักบังแดด บังฝน อย่างนี้ไม่ใช่บ้านหรือเรือที่แล่นขึ้นๆ ล่องๆ อยู่ก็ไม่ถือเป็นบ้านเช่นเดียวกัน เพราะว่าเรือนั้นจะต้องจอดประจำอยู่กับที่ เรือถึงจะถือเป็นบ้าน อย่างไรก็ดีปัญหาเรื่องเรือเร่ หรือเรือที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยประจำ แต่หากว่าไม่จอดประจำ คือ เรือเร่ที่ขึ้น ๆ ล่อง ๆ และผู้อยู่ในเรือนั้นก็ไม่ได้มีเคหะสถานอยู่บนบกคงอาศัยเรือนั้นเองเป็นที่อยู่อาศัยตลอดไป เรื่องดังนี้ก็เป็นเรื่องที่จะถือเป็นบ้านไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามในทางสถิติแล้ว ในขณะที่ทำการสำรวจตรวจสอบ ถ้าหากพบที่ไหนก็ควรควบเข้าด้วย

เพื่อการสถิติ หรือว่าถ้าหากเรือเร่ไปเร่มา แต่เขามีที่จอดอยู่ประจำเป็นส่วนใหญ่เราก็อาจจะถือเรือนั้นเป็นบ้านได้เหมือนกัน เพราะถือหลักที่ไปจอดประจำ เพราะฉะนั้นบุคคลที่อยู่ในเรือเช่นนั้นก็จะกลายเป็น ผู้ไม่มีที่อยู่ หรือไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านไป

๒. คำว่า "**เจ้าบ้าน**" เจ้าบ้านหมายถึงผู้เป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะของผู้เช่า หรือในฐานะอย่างไรก็ตาม ความหมายของคำว่าเจ้าบ้านนี้ มุ่งไปทางเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบคนในบ้านนั้น ซึ่งอาจจะเป็นเจ้าของบ้านเมื่อบ้านนั้นเป็นของเขาเอง หรือเป็นผู้เช่าหรือในฐานะอื่นใดก็ตาม เช่น เป็นคนเฝ้าบ้าน ก็อาจจะเป็นเจ้าบ้านก็ได้ หรือว่าเป็นหัวหน้ารับผิดชอบ เช่น ผู้อำนวยการโรงพยาบาล ผู้บังคับกองพันทหาร เป็นต้น เรื่องเจ้าบ้านนี้ขอได้โปรดพิจารณาแยกออกจากความหมายของคำว่า "เจ้าของ" ซึ่งหมายถึง เป็นเจ้าของโดยกรรมสิทธิ์ในบ้านนั้น ผู้ที่เป็นเจ้าบ้านไม่ได้หมายถึงแต่เพียงว่าเขาเป็นเจ้าของบ้านนั้นแต่อย่างเดียว อาจ

จะเป็นในฐานะอื่นอย่างที่กล่าวมาแล้ว ในกรณีที่ไม่ปรากฏเจ้าบ้าน หรือเจ้าบ้านไม่อยู่ หรือตาย หรือสูญหาย หรือไม่สามารถปฏิบัติการได้ ให้ถือว่าผู้ดูแล หรือผู้ที่อยู่ในบ้านนั้นในขณะนั้นเป็นเจ้าบ้าน การที่กฎหมายได้บัญญัติไว้กว้างขวางเช่นนี้ ก็เพื่อจะให้บ้านนั้นได้มีเจ้าบ้านคอยรับผิดชอบและที่จะติดต่อแก่นายทะเบียนเกี่ยวกับการทะเบียนอยู่เสมอ คนในบ้านทุก ๆ คนจะอ้างตนไม่ใช่เจ้าบ้านไม่ได้ ต้องมีใครคนหนึ่งเป็นเจ้าบ้านอยู่เสมอ ในเรื่องนี้กฎหมายบัญญัติไว้กว้างเพื่อที่จะให้มีคนรับผิดชอบของบ้านนั้น ไม่อย่างนั้นคนอยู่ต่างปฏิเสธบอกว่าไม่ใช่เจ้าบ้าน คนนั้นก็ว่าไม่ใช่ คนนี้ก็ว่าไม่ใช่ ผลที่สุดก็ไม่มีใครที่จะรับผิดชอบในบ้านนั้นได้ เพราะฉะนั้นจำเป็นต้องบัญญัติไว้กว้าง เพื่อที่จะให้คนใดคนหนึ่งนั้นได้เป็นผู้รับผิดชอบของบ้านนั้นได้ทุกขณะ การรับผิดชอบนี้อาจจะเป็นในกรณีที่เมื่อมีการเข้าไปตรวจสอบคนหรือเข้าไปสอบถามเจ้าบ้าน เพื่อประโยชน์ของการทะเบียน

๓. "ทะเบียนบ้าน" หมายความว่าทะเบียนประจำบ้านแต่ละบ้าน ซึ่งแสดงรายการของคนทั้งหมดผู้อยู่ในบ้าน รูปร่างของทะเบียนบ้านนั้น เป็นรูปกระดาษที่ทำด้วยกระดาษแข็ง มีรายชื่อตัว ชื่อสกุล และรายการอื่นของบุคคลซึ่งพำนักอยู่ในบ้านนั้นทุกคน เมื่อมีการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ของบุคคลในบ้านก็จะต้องเปลี่ยนแปลงในรายการบ้านนั้นด้วย

๔. "ทะเบียนคน" หมายความว่าทะเบียนที่แสดงรายการของคนแต่ละคน ทะเบียนคนนี้จะเป็นทะเบียนประจำตัวของคนและรูปก๊าร์ดเช่นเดียวกัน แต่ใบหนึ่งลงรายการไว้สำหรับคน ๆ หนึ่ง คือว่า คนหนึ่งจะมีก๊าร์ดใบหนึ่งสำหรับประชาชนทั้งจังหวัด ทะเบียนคนเกิด หมายความว่าทะเบียนซึ่งแสดงรายการคนเกิด ทะเบียนคนตาย หมายความว่าทะเบียนซึ่งแสดงรายการของคนตาย

๕. "คนที่อยู่ในบ้าน" หมายความว่าคนที่อยู่ประจำในบ้านนั้น ผู้ที่มาพักชั่วคราวไม่ถือว่าเป็นผู้ที่อยู่ในบ้าน หรือผู้ที่มาอยู่ในบ้านเป็นประจำเพราะมาประกอบอาชีพ เช่น

มาเป็นคนขายของในร้านแต่ว่าไปนอนที่บ้านอื่น ต้องถือว่าเป็นผู้ที่อยู่ในบ้านที่ตนไปนอนนั้น บุตรไปเรียนในโรงเรียนกินนอน หรือไปรับราชการทหาร ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร ไม่ใช่ผู้อยู่ในบ้านของบิดา บุตรนั้นกลายเป็นผู้อยู่ในบ้านโรงเรียนกินนอน หรือทหารที่ถูกเกณฑ์ไปก็เป็นผู้อยู่ในบ้านของโรงทหาร

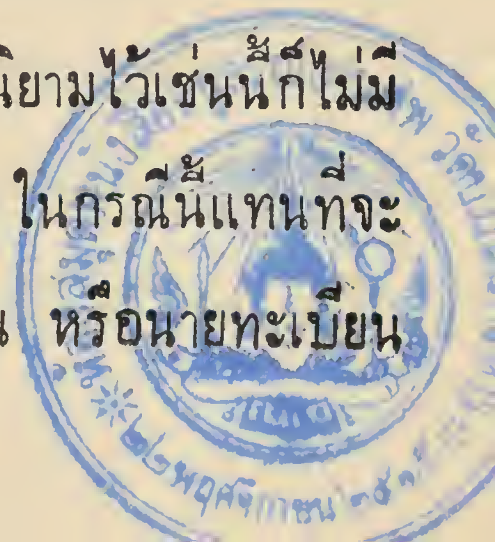
๖. "**คนเกิด**" หมายความว่า ทารกขณะคลอดแล้วมีชีวิตอยู่ คำจำกัดความนี้ได้ถอดเอามาจากประมวลกฎหมายแพ่งว่าด้วยสภาพบุคคล ดังนั้น ทารกที่คลอดออกมาจะถือว่าเป็นคนเกิดก็ต่อเมื่อหลุดพ้นจากครรภ์มารดาแล้วมีชีวิตอยู่ คำว่ามีชีวิตอยู่นี้ ไม่ได้ระบุว่าจะมีชีวิตอยู่นานสักเท่าไร อาจจะเป็นเพียง ๑ นาทีก็ถือว่าเป็นคนเกิด หรือเพียงมีการหายใจหรือมีอาการแสดงว่ามีชีวิตก็ถือว่าเป็นคนเกิดแล้ว ส่วนคำคลอดในที่นี้ หมายความคลอดออกจากครรภ์มารดา ไม่ว่าจะคลอดโดยทางธรรมชาติหรือคลอดด้วยการผ่าตัดก็ถือว่าเป็นการคลอดตามความหมายนี้ทั้งสิ้น

๗. "คนตาย" หมายความว่าคนสิ้นชีวิต ซึ่งหมายถึงคนสิ้นชีวิตไปจริง ๆ คนที่สลบไปหรือว่าตายไปแล้วกลับฟื้นขึ้นมา ก็ไม่ถือว่าเป็นคนตายตามความหมายนี้

๘. "ลูกตายในท้อง" หมายความว่าลูกที่อยู่ในครรภ์มารดาเป็นเวลาเกิน ๒๘ สัปดาห์ และคลอดออกมาโดยไม่มีชีวิต ลูกตายในท้องนี้กฎหมายกำหนดเวลาไว้ว่า จะต้องอยู่ในครรภ์ถึง ๒๘ สัปดาห์ ซึ่งทางวิชาแพทย์ถือว่าเป็นคนครบถ้วน คือมีลักษณะเป็นคนครบถ้วนอยู่ในครรภ์แล้ว ถ้าไม่จำกัดเวลาไว้เช่นนี้ก็จะไปรวมถึงการแท้ง ซึ่งไม่ถือว่าเป็นลูกตายในท้อง อันไม่ต้องไปแจ้งความตามพระราชบัญญัตินี้

๙. "ศพ" หมายถึงร่างกายของคนที่ตายแล้ว

๑๐. "นายทะเบียนผู้รับแจ้ง" ในเขตเทศบาลหมายถึงนายทะเบียนท้องถิ่น ถ้านอกเขตเทศบาลหมายความถึงนายทะเบียนตำบล การที่ต้องมีบทนิยามไว้เช่นนี้ก็ไม่มีความประสงค์อะไรนอกจากจะให้สั้นเข้า ในกรณีนี้แทนที่จะเรียกว่า จะต้องแจ้งต่อนายทะเบียนท้องถิ่น หรือนายทะเบียน

ตำบล ก็เลยเรียกย่อเสียว่า "นายทะเบียนผู้รับแจ้ง" หมายถึงว่า นายทะเบียนตำบล หรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณีเป็นการเขียนกฎหมายให้สั้นเข้าเพื่อใช้ในการอ้างอิง นายทะเบียนราษฎรซึ่งจะปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อประโยชน์ในการทะเบียน กฎหมายได้บัญญัติให้มีนายทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น นายทะเบียนตำบล รวมทั้งผู้ช่วยนายทะเบียนนั้น ๆ ด้วย และนอกจากนั้นกำหนดให้มีผู้อำนวยการทะเบียน รองผู้อำนวยการทะเบียนซึ่งได้ทำหน้าที่ในการประสานงานระหว่างนายทะเบียนต่าง ๆ และเพื่อที่จะได้ไปตรวจตราสั่งการในด้านวิชาการเกี่ยวกับการทะเบียน ทั้งเพื่อจะได้รวบรวมผลงานของสำนักทะเบียนต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนรวมของประเทศในการปฏิบัติงานทะเบียน ถ้าหากว่านายทะเบียนไม่สามารถจะปฏิบัติงานได้ ก็เป็นหน้าที่ของผู้ช่วยนายทะเบียนจะได้ปฏิบัติการแทน ทั้งนี้ ก็เพื่อให้มีนายทะเบียนได้ติดต่อกับประชาชนอยู่เสมอ

การขอตรวจดูทะเบียนและการคัดสำเนาทะเบียน การทะเบียนราษฎรนี้โดยหลักการทั่วไปแล้ว เขาถือว่าเป็น Public ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียย่อมจะขอตรวจดูทะเบียน และคัดรายการทะเบียนได้ที่สำนักทะเบียนในระหว่างเวลาทำงานโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม แต่ถ้าจะให้ผู้อำนวยการทะเบียนก็ดี นายทะเบียนก็ดีคัดและรับรองสำเนาด้วย ก็ต้องเสียค่าธรรมเนียม ๕ บาท เว้นแต่จะได้รับการยกเว้นตามกฎหมายที่ได้ออกกฎกระทรวงยกเว้นไว้ ปัญหาที่ควรจะพิจารณาในเรื่องนี้ก็คือว่า บุคคลชนิดใดจึงจะถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องนี้กรมการปกครองได้เคยส่งปัญหานี้ไปให้กรมอัยการซึ่งถือว่าเป็นที่ปรึกษากฎหมายแผ่นดินให้วินิจฉัย กรมอัยการได้วินิจฉัยมาว่า **ผู้มีส่วนได้เสียตามกฎหมายทะเบียนราษฎรนี้**หมายถึงบุคคลทั่วไป **ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องกับทะเบียนนั้นด้วย** มิได้หมายความเฉพาะแต่ผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านนั้นเท่านั้น อาจจะเป็นบุคคลภายนอกที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการทะเบียนราษฎรด้วยก็ได้

การเกิด การตาย และย้ายที่อยู่

ก. วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับคนเกิด

๑. เมื่อมีคนเกิดในบ้าน เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านต้องไปแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ซึ่งได้แก่นายทะเบียนท้องถิ่น หรือนายทะเบียนตำบล แล้วแต่กรณี คือ ถ้าบ้านที่คนเกิดนั้นอยู่ในเขตเทศบาลก็ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนท้องถิ่น แต่ถ้าบ้านที่คนเกิดนั้นอยู่นอกเขตเทศบาลก็ต้องแจ้งต่อนาย–ทะเบียนตำบลภายในกำหนด ๑๕ วันนับแต่วันเกิด การแจ้งเกิดใน ท้องที่ที่เด็กเกิด อยู่ในเขตเทศบาลให้ นำสำเนาทะเบียนบ้านมาเพื่อเพิ่มรายการลงในสำเนาทะเบียนบ้านเพื่อให้ตรงกับทะเบียนบ้านที่เก็บรักษาอยู่ที่นายทะเบียนด้วย

๒. เมื่อมีคนเกิดนอกบ้าน เช่น เกิดในรถไฟหรือในเรือยนต์ขณะเดินทาง เช่นนี้เป็นหน้าที่ของมารดาจะต้องแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่เด็กเกิด ภายใน ๑๕ วัน หรือจะแจ้งในท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ในโอกาสแรก คือกำหนดว่า ถ้าจะไปแจ้งในที่อื่นนอกจากท้องที่เด็กเกิดก็จะต้องแจ้งในท้องที่ที่

สามารถจะแจ้งได้ในโอกาสแรก ตัวอย่าง เช่น นาง ก. มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่จังหวัดพระนครเดินทางไปโดยรถไฟจะไปอรัญญประเทศ ระหว่างเดินทางคลอดบุตรในรถไฟในท้องที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ถ้านาง ก. ลงที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ก็ต้องแจ้งเกิดที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา แต่ถ้านาง ก. ไม่ลงที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา คงเดินทางต่อไปถึงอรัญญประเทศ นาง ก. ก็ต้องไปแจ้งเกิดที่อำเภออรัญญประเทศภายในกำหนด ๑๕ วัน แต่ถ้านาง ก. มีสุขภาพยังไม่แข็งแรงพอ ก็ผ่อนผันให้แข็งแรงเสียก่อนแล้วจึงไปแจ้งเกิดภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันที่นาง ก. สามารถจะไปแจ้งเกิดได้

๓. ในกรณีที่เด็กเกิดใหม่ถูกทอดทิ้งไว้ไม่ทราบตัวมารดา กฎหมายบังคับแก่ผู้พบเห็นให้แจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและนายทะเบียนผู้รับแจ้งไม่ชักช้า ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นประโยชน์แก่การทะเบียน แล้วก็เพื่อประโยชน์ของมนุษยธรรมด้วย คือว่า ถ้าได้ไปพบเด็กถูกทอดทิ้งไว้ ก็เป็นหน้าที่ของผู้พบที่จะต้องไปแจ้งต่อนายทะเบียน มิฉะนั้นแล้ว

เด็กนั้นก็อาจจะถึงแก่ความตายได้ นอกจากนายทะเบียนแล้ว ยังให้แจ้งต่อเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก็ได้ ก็เพื่อให้สะดวกแก่ผู้ที่ไปพบเห็นมากขึ้น เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งการเกิดแล้วก็ให้ออกสูติบัตรให้เป็นหลักฐาน ซึ่งโดยปกติเมื่อออกสูติบัตรให้แก่ผู้แจ้งไป ส่วนในกรณีที่คนเขามาแจ้งเพราะเด็กใหม่ที่ถูกทอดทิ้งไว้นั้น ผู้แจ้งย่อมไม่ประสงค์ที่จะเอาสูติบัตรของเด็กนั้นไป เพราะว่าไม่มีประโยชน์อะไรกับผู้แจ้ง ดังนั้น ในกรณีดังกล่าวนี้ นายทะเบียนผู้รับแจ้งไม่จำเป็นจะต้องมอบสูติบัตรให้แก่ผู้แจ้งไป

ข. วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับคนตาย

๑. **คนตายในบ้าน** การตายในบ้านเป็นหน้าที่ของเจ้าของบ้านจะต้องแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งในท้องที่ที่มีคนตายภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาตาย ในกรณีที่ไม่มีเจ้าบ้าน ให้ผู้พบศพแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาพบศพ ในกรณีดังกล่าวนี้ สมมติว่าบ้านหนึ่งมีคนอยู่คนเดียว แล้วเผอิญตายอยู่ในบ้านนั้น จะเอาใครไป

แจ้ง เจ้าบ้านเองก็ไม่มีโอกาสที่จะไปแจ้งได้เพราะว่าตายไปแล้ว และคนอื่นในบ้านก็ไม่มีเพราะอยู่คนเดียว ในกรณีเช่นนี้กฎหมายจึงบังคับไว้ว่า เป็นหน้าที่ของผู้พบศพจะต้องเป็นผู้แจ้งต่อนายทะเบียน หมายความว่าใครเข้าไปในบ้านนั้นพบศพหรือคนเดินผ่านมาเห็นศพเข้าก็มีหน้าที่เป็นผู้แจ้ง สำหรับการแจ้งคนตายในบ้านซึ่งเจ้าบ้านเป็นผู้แจ้งนี้ เจ้าบ้านจะต้องนำสำเนาทะเบียนบ้าน ท.ร. ๑๔ ติดตัวไปด้วย เพราะเมื่อนาย–ทะเบียนมอบมรณบัตรตอนที่ ๔ ให้แก่ผู้แจ้งเพื่อยึดถือไว้เป็นหลักฐานแล้วก็จะต้องแก้สำเนาทะเบียนบ้านให้แก่ผู้แจ้งด้วยโดยจำหน่ายคนตายออกจากสำเนาทะเบียนบ้าน โดยการขีดฆ่าด้วยหมึกแดงแล้วเขียนว่า "ตาย" เสร็จแล้วก็คืนสำเนาทะเบียนบ้านให้แก่ผู้แจ้งไปพร้อมด้วยมรณบัตร

๒. คนตายในบ้าน เป็นหน้าที่ของบุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือพบศพแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งยังท้องที่ที่ตายหรือพบศพแล้วแต่กรณี หรือแจ้งต่อท้องที่ที่พึงแจ้งได้ในโอกาสแรกภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาตายหรือพบศพ ใน

กรณีเช่นนี้ จะแจ้งต่อเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่สะดวกกว่าก็ได้

๓. **ลูกตายในท้อง** ถ้ามีลูกตายในท้อง หรือที่เราเรียกกันว่า "ตายคลอด" คือว่าตายมาแต่ในท้องไม่มีการหายใจเลย อย่างนี้เราเรียกว่า "ลูกตายในท้อง" เมื่อมีลูกตายในท้องในบ้านก็เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านจะต้องไปแจ้งต่อนาย-ทะเบียนผู้รับแจ้งในท้องที่ที่ลูกตายในท้องนั้นภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาคลอด อันนี้บัญญัติไว้เท่ากับคนตาย และถ้าลูกตายในท้องนอกบ้านก็เป็นหน้าที่ของมารดาที่จะต้องแจ้งเช่นเดียวกับการตายนอกบ้านเหมือนกัน และระยะเวลาที่จะต้องแจ้งก็เหมือนกัน คือ ภายใน ๒๔ ชั่วโมง

เมื่อมีการแจ้งตายหรือลูกตายในท้อง ก็จะมีการออกมรณบัตร หรือบัตรลูกตายในท้องไว้ให้ เป็นหลักฐาน ดังกล่าวมาแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่ควรสงสัยว่าคนตายหรือลูกตายในท้องนั้นตายด้วยโรค ติดต่อ อันตรายหรือตายโดยการ ผิดธรรมชาติ เพื่อ จะให้ นายทะเบียน ผู้รับ แจ้ง รีบ ติดต่อ กับ ผู้มี หน้าที่ ตาม

กฎหมายโรคติดต่ออันตราย หรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งในกรณีเช่นนี้กฎหมายก็ให้รอการออกมรณบัตรหรือบัตรลูกตายในท้องไว้จนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานดังกล่าว อันนี้ก็เพื่อจะช่วยในการควบคุมการป้องกันโรคติดต่อและป้องกันการอาชญากรรมได้อีกส่วนหนึ่ง ดังนั้น เพื่อที่จะป้องกันการยุ่งยากในการออกมรณบัตรนี้ จึงได้ให้มีการรับรองเกี่ยวกับคนตาย โดยผู้ที่ได้ทำการรักษาพยาบาลหรือทำคลอดเนื่องจากอาชีพของตน เมื่อมีการตายหรือลูกตายในท้อง จะต้องออกหนังสือรับรองตามแบบให้กับผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งการตายหรือลูกตายในท้อง ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้แจ้งได้นำใบรับรองนี้ไปแจ้งต่อนายทะเบียนที่ตนจะต้องไปแจ้ง

เมื่อมีการตายเกิดขึ้นก็จะมีการเก็บศพ ฝังศพ เผาศพหรือย้ายศพตามมาด้วย ในกรณีดังกล่าวนี้ผู้ที่ประสงค์จะเก็บศพ ฝังศพ เผาศพ หรือย้ายศพจะต้องขออนุญาตต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง วิธีปฏิบัติก็คือ เมื่อมีผู้ไปแจ้งการตายก็จะ

ต้องแจ้งเรื่องการเก็บศพ ฝังศพ หรือเผาศพให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งทราบด้วยว่าจะไปเผาที่ไหน เพื่อนายทะเบียนจะได้รับกรอกข้อความลงในหลังมรณบัตรต่อไป และเมื่อได้รับอนุญาตเช่นนั้นแล้ว จะทำการเก็บศพ ฝังศพ เผาศพ หรือย้ายศพผิดไปจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาตไม่ได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตใหม่

ค. การย้ายที่อยู่

๑. **การแจ้งย้ายออก** เมื่อผู้อยู่ในบ้านจะย้ายที่อยู่ออกจากบ้านใด จะต้องแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่วันย้ายออก หรือเจ้าบ้านจะแจ้งล่วงหน้าก่อนวันย้ายออกไปเกิน ๓๐ วันก็ได้ ซึ่งถ้าอยู่ในเขตเทศบาลก็ไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องถิ่น ถ้าอยู่นอกเขตเทศบาลก็ไปแจ้งต่อกำนันซึ่งเป็นนายทะเบียนตำบล ในการย้ายออกนี้ประสงค์จะให้ผู้ที่ย้ายได้รับความสะดวก จึงไม่กำหนดว่าจะต้องเขียนหนังสือทำเป็นคำร้อง เพียงแต่แจ้งความจำนงต่อนายทะเบียนว่าจะย้ายไปอยู่ที่ใด นายทะเบียนก็จะกรอกรายการต่าง ๆ ใน

ใบแจ้งย้าย (ท.ร. ๑๗) ให้ ใบแจ้งการย้ายออกนี้ทำไว้เป็น ๒ ตอน เมื่อนายทะเบียนกรอกรายการต่าง ๆ เสร็จแล้ว ก็จะตรวจดูว่าถูกต้องกับความเป็นจริงหรือไม่ ถ้านายทะเบียนกรอกรายการผิดไปจากความประสงค์ เช่น นายทะเบียนเขียนภูมิลำเนาที่จะย้ายไปผิดผู้ย้ายก็ควรจะทักท้วงเสียให้เป็นการถูกต้องแล้ว ผู้ย้ายก็จะต้องลงชื่อในใบแจ้งย้ายออกทั้ง ๒ ตอน เสร็จแล้วนายทะเบียนก็จะมอบใบแจ้งย้ายออกตอนที่ ๑ (ท.ร. ๑๗) ให้ผู้แจ้งย้ายนำติดตัวไปเพื่อแสดงต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ ที่อยู่ใหม่เพื่อขอย้ายเขาต่อไป

ในเรื่องใบแจ้งการย้ายออก (ท.ร. ๑๗) นี้ กระทรวงมหาดไทยยังได้วางระเบียบปฏิบัติเพื่อป้องกันการทุจริตต่องานการทะเบียนราษฎรไว้ กล่าวคือ เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้ออกใบแจ้งการย้ายออก (ท.ร. ๑๗) ตอนที่ ๑ ให้แก่ผู้แจ้งแล้วอาจจะมีผู้ทุจริตคิดสวมรอยปลอมแปลงใบแจ้งการย้ายออก (ท.ร. ๑๗) ตอนที่ ๑ ขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะนายทะเบียนแต่ละแห่งอาจไม่รู้จักและเคยเห็นลายเซ็นกันมาก่อน แบบพิมพ์ ท.ร. ๑๗

ก็อาจหามาจากที่อื่นได้ ดังนั้น ทางราชการจึงได้วางระเบียบให้ประทับตราประจำอำเภอหรือเทศบาลนั้น ๆ ตรงรอยต่อของใบแจ้งการย้ายออก (ท.ร. ๑๗) ตอนที่ ๑ กับตอนที่ ๒ เสียก่อน แล้วจึงมอบ ท.ร. ๑๗ ตอนที่ ๑ ให้กับผู้แจ้งไป เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งย้ายเข้าเกิดสงสัยขึ้น ก็จะพิสูจน์ได้โดยเอาใบแจ้งการย้ายออก (ท.ร. ๑๗) ตอนที่ ๑ กับตอนที่ ๒ มาต่อกันก็จะทราบได้ทันทีว่าทุจริตหรือไม่

๒. **การแจ้งย้ายเข้า** ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายนำสำเนาทะเบียนบ้านพร้อมด้วยใบแจ้งการย้ายออก ตอนที่ ๑ ซึ่งนายทะเบียนท้องที่ที่รับแจ้งย้ายออกได้มอบมาให้เพื่อนำไปแสดงต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ตนเข้าอยู่ใหม่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันย้ายเข้า ถ้าเป็นในเขตเทศบาลก็ให้แสดงต่อนายทะเบียนท้องถิ่น หากนอกเขตเทศบาลก็ให้แสดงต่อกำนันซึ่งเป็นนายทะเบียนตำบล เมื่อนายทะเบียนรับแจ้งย้ายเข้าแล้ว สำหรับผู้แจ้งที่อยู่ในเขตเทศบาลก็รับสำเนาทะเบียนบ้านกลับคืนไป ส่วนผู้ที่ย้ายเข้า

ในบ้านนอกเขตเทศบาล เพียงแต่นำใบแจ้งย้ายออกตอนที่ ๑ ไปมอบให้กำนันซึ่งเป็นนายทะเบียนตำบล และแจ้งให้ทราบว่าได้เข้าอยู่ในบ้านเลขที่เท่าใด หมู่บ้านไหน ต่อจากนั้นนายทะเบียนตำบลจะดำเนินการเอง

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการย้ายไปต่างท้องที่ชั่วคราว เช่น ข้าราชการที่ไปตรวจราชการท้องที่เกินกว่า ๑๕ วัน หรือหรือพ่อค้าไปธุรกิจเกี่ยวกับการค้าเกินกว่า ๑๕ วัน ดังนี้ จำเป็นจะต้องแจ้งย้ายหรือไม่ ในเรื่องการแจ้งย้ายนี้ เราจะต้องถือเจตนาเป็นเรื่องสำคัญว่า การที่เราไปนั้นเป็นการเจตนาที่จะย้ายหรือไม่ ถ้าไม่เจตนาจะย้ายที่อยู่ก็ไม่จำเป็นต้องแจ้ง ดังเช่นข้าราชการไปตรวจท้องที่ตั้ง ๓ เดือน การไปจากบ้านตั้ง ๓ – ๔ เดือน ดังนี้ ไม่ถือว่าเป็นการย้ายที่จะต้องแจ้งตามกฎหมาย แต่เรื่องนี้กฎหมายได้บัญญัติเป็นทางสันนิษฐานไว้ว่า ผู้ใดออกจากบ้านที่ตนอยู่ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนไปเกิน ๓๐ วัน และได้เข้าไปอยู่ในบ้านอื่น สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นย้ายที่อยู่ดังนั้น หากบุคคลใดที่ออกจากบ้านตนไปอยู่บ้านคนอื่นเกิน

๓๐ วันแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของตนจะต้องพิสูจน์ว่า ตนไม่ได้ย้ายเพียงแต่ไปธุรกิจหรือไปอยู่ชั่วคราวเท่านั้น คือ ผลักภาระการรับผิดในการพิสูจน์ให้แก่ผู้นั้นเอง ซึ่งในการพิสูจน์เรื่องนี้ก็อาจจะต้องมีหลักฐาน เช่น ไปตรวจดูที่นอนว่าได้เอามาหมดหรือไม่ ตลอดจนยังมีการสัมพันธ์อยู่กับบ้านเดิมเพียงใดหรือไม่ นี่เป็นข้อเท็จจริงในการที่จะเอาผิดกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งในเรื่องไม่แจ้งย้ายที่อยู่ ซึ่งแทนที่นายทะเบียนจะต้องเป็นผู้พิสูจน์ความผิดว่า ผู้นั้นไม่แจ้งย้ายออกไปกลับผลักภาระการพิสูจน์ไปให้ผู้นั้นเป็นผู้พิสูจน์ตนเอง

การเกิด การตาย นอกราชอาณาจักร คนไทยที่อยู่นอกราชอาณาจักรในสมัยก่อนนั้นก็ไม่มีเท่าไร สถานทูตก็ไม่มากเหมือนปัจจุบันนี้ การเกิดการตายของคนไทยนอกราชอาณาจักรจึงไม่มีผู้ใดสนใจเท่าไรนัก มาบัดนี้คนไทยในต่างประเทศมากขึ้น มีทั้งไปศึกษาและไปดูงาน เพื่อเป็นหลักฐานในการเกิด และเพื่อเป็นหลักฐานในการแสดงสัญชาติว่า เป็นคนไทยในภายข้างหน้า กฎหมายจึงกำหนดให้ข้าราชการ

สถานทูตซึ่งกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้แต่งตั้ง หรือกงสุลไทยมีหน้าที่เป็นผู้จดทะเบียนคนเกิดคนตาย และลูกตายในท้องนอกราชอาณาจักรขึ้น ในเรื่องนี้มีข้อน่าสังเกตอยู่ว่า กฎหมายกำหนดให้มี ผู้มีหน้าที่รับแจ้ง คือกงสุลไทยหรือเจ้าพนักงานซึ่งเป็นนายทะเบียน แต่หาได้กำหนดหน้าที่ให้คนไทยนอกราชอาณาจักรต้องแจ้งการเกิดการตายอย่างภายในประเทศไม่ ฉะนั้น คนไทยนอกประเทศถ้ามีการเกิด การตาย จะแจ้งต่อนายทะเบียน คือทูต หรือกงสุลก็ได้ ไม่แจ้งก็ได้ ไม่มีข้อห้ามแต่อย่างใด อันนี้ก็ไม่มีความประสงค์ที่จะเอากฎหมายไปบังคับกับคนนอกราชอาณาจักร ซึ่งเป็นการผิดกฎหมายระหว่างประเทศ ฉะนั้น ผู้ที่อยู่ในต่างประเทศนั้นจะแจ้งก็ได้ไม่แจ้งก็ได้ ไม่มีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ทะเบียนบ้านและทะเบียนคน

สำหรับทะเบียนบ้านซึ่งต้องจัดทำนั้น เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่น จะต้องจัดทำทะเบียนบ้านในเขตของตนไว้ทุกบ้าน นายทะเบียนอำเภอทำ

ทะเบียนบ้านนอกเขตเทศบาล นายทะเบียนท้องถิ่นทำทะเบียนบ้านในเขตเทศบาล โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนั้นนายทะเบียนท้องถิ่นจะต้องคัดสำเนาทะเบียนบ้านขึ้นบรรจุรายการของคนในบ้านทั้งหมดและมอบสำเนานั้นให้แก่เจ้าบ้านเก็บรักษาไว้ เมื่อมีการแจ้งการเกิดการตาย การย้ายที่อยู่ จะต้องนำสำเนานี้ไปให้นายทะเบียนแก้ไขให้ตรงกับรายการ ของนายทะเบียนทุกครั้ง เจ้าบ้านจะต้องมีหน้าที่ที่จะเก็บสำเนารักษาไว้ให้ดี ถ้าเกิดชำรุดเสียหายจน ใช้การไม่ได้ หรือสูญหายเจ้าบ้านจะต้องไปขอรับสำเนาใหม่ภายใน ๗ วัน นับแต่วันรู้หรือควรจะรู้ว่าการชำรุดหรือเสียหายนั้นได้เกิดขึ้น ในการไปขอสำเนานี้ต้องเสียค่าธรรมเนียม ๕ บาท อันนี้ก็เพื่อจะให้เจ้าบ้านได้สังวรณ์ในการเก็บรักษาทะเบียนบ้านนั้นให้อยู่ในสภาพที่ดี สภาพที่ปลอดภัยเสมอไม่ต้องมาขอกันใหม่ มิฉะนั้นก็จะต้องขอกันใหม่อยู่ไม่หยุดไม่หย่อน แต่อย่างไรก็ดีส่วนการชำรุดเสียหายนั้นหากเกิดขึ้นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ยกเว้นค่าธรรมเนียมให้ อย่างไรเป็นเหตุสุดวิสัยนั้นก็จะต้องพิจารณากันเป็นราย ๆ ไป อันนี้ก็

อยู่ในดุลพินิจของนายทะเบียนจะวางกฎเกณฑ์ลงไปว่าอย่างไร เสียหายสุดวิสัย เช่น ไฟไหม้ในพระนครอาจจะมีไฟไหม้บ้านเป็นร้อย ๆ หลัง อย่างนี้ สำเนาทะเบียนบ้านก็คงจะไม่อยู่แน่จะต้องถูกไหม้ไฟไปด้วย อันนี้ก็พอจะอนุมานได้ว่าเป็นเหตุสุดวิสัยได้เหมือนกัน

ในการคัดสำเนาทะเบียนบ้านนี้ ในชั้นต้นได้บังคับให้จัดทำเฉพาะในเขตเทศบาลก่อนเพราะว่าเป็นเขตชุมชนใหญ่เป็นเขตที่ประชาชนมีบ้านเรือนมั่นคงแข็งแรงเป็นหลักฐานโดยทั่วไป ส่วนนอกเขตเทศบาลนั้นเห็นว่ายังเป็นท้องที่ที่ห่างไกล บางแห่งก็เป็นบ้านไม่สู้จะถาวร การเก็บจะไม่เรียบร้อย ก็อาจจะมีการชำรุดศูนย์หายบ่อย ๆ ซึ่งจะต้องเสียเงินมาขอใหม่อันเป็นภาระแก่ราษฎร จึงให้ทำเพียงเฉพาะในเขตเทศบาลไปก่อน อย่างไรก็ดีถ้าหากว่านายทะเบียนเห็นว่าในท้องที่ใดควรจะได้ปฏิบัติทำนองเดียวกับในเขตเทศบาล คือให้เจ้าบ้านได้รับสำเนาทะเบียนบ้านไปเก็บไว้ด้วยแล้ว ก็อาจจะทำได้โดยรายงานตามลำดับไปถึงกระทรวงมหาดไทย เพื่อขอ

ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอออกพระราชกฤษฎีกาให้ปฏิบัติไป เป็นการเฉพาะแห่ง ก็ย่อมทำได้ ในเรื่องทะเบียนบ้านที่กำหนดให้มีสำเนาขึ้นนี้ก็เพื่อประโยชน์ให้ความสะดวกแก่เจ้าบ้าน ในการที่จะรักษาผลประโยชน์ของตนเองว่าในบ้านของตนนั้น มีคนกี่คน เป็นเด็กกี่คน เป็นผู้หญิงหรือผู้ชายกี่คน ซึ่งจะได้ตรวจดูของตนไว้เสมอ ซึ่งไม่มีทางที่เจ้าพนักงานจะไปเพิ่มเติมอะไรอีกได้ หรือในทำนองเดียวกันเจ้าพนักงานมีไว้อย่างไร ราษฎรจะไปเพิ่มเติมอะไรเอาเองไม่ได้ เพราะว่ามันต้องยันตรงกันอยู่เสมอ โดยที่สำเนาทะเบียนนั้นนายทะเบียนจะต้องลงชื่อกำกับไว้ด้วย

การแก้ไขรายการในสำเนาทะเบียนบ้านนี้ กฎหมายบังคับไว้ว่า การจะแก้ไขรายการในสำเนาทะเบียนบ้าน โดยเจ้าบ้านหรือผู้ใดจะไปแก้ไขโดยพละการไม่ได้ ในเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง เช่น มีการเกิด การตาย หรือการย้ายที่อยู่ก็ดี เจ้าบ้านจะต้องนำสำเนานี้มาให้นายทะเบียนแก้ไขให้เรื่องดังกล่าวนี้ก็เป็นเรื่องธรรมดา ถ้าหากว่าปล่อยให้เจ้าบ้านแก้ไข

เอาเองแล้วคงจะสับสนเป็นอันมาก ฉะนั้น จึงกำหนดห้ามไว้ไม่ให้แก้ เว้นแต่นายทะเบียนจะเป็นผู้แก้ให้ เว้นแต่นายทะเบียนจะเป็นผู้แก้ให้ การที่นายทะเบียนเป็นผู้แก้ หมายความว่า นายทะเบียนที่บ้านนั้นอยู่ในเขต หรือสำนักทะเบียนที่ตนมีชื่ออยู่เท่านั้น จะให้นายทะเบียนแห่งอื่นมาแก้ให้หาได้ไม่

การทะเบียนบ้านนี้ก็ต้องมีการกำหนดเลขบ้านขึ้นเป็นของคู่กัน เพราะว่ามีทะเบียนบ้านแบบวิธีดังกล่าวมาแล้ว จำเป็นจะต้องมีเลขหมายบ้านทั่วถึง มิฉะนั้นก็จะทำไม่ได้ผลเต็มที่ กฎหมายจึงระบุว่าทุกบ้านจำเป็นจะต้องมีเลขบ้านหรือเลขหมายประจำบ้าน เลขหมายประจำบ้านนี้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเป็นผู้กำหนดให้ เมื่ออำเภอได้จัดทำทะเบียนบ้านให้แล้ว ถ้าบ้านใดยังไม่มีเลขหมายให้เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านจะต้องร้องขอต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง เพื่อให้กำหนดเลขบ้านให้ ซึ่งนายทะเบียนผู้รับแจ้งจะต้องกำหนดเลขหมายบ้านขึ้นใหม่ เช่น ในเขตเทศบาลจะต้องกำหนดภายใน ๗ วัน ถ้านอกเขตก็ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันร้องขอ ดังนั้น จึง

เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านซึ่งยังไม่มีเลขหมายประจำบ้านจะต้องร้องขอต่อนายทะเบียนให้กำหนดเลขหมายให้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ คือ เมื่อมีการรื้อบ้านจะต้องแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันรื้อเสร็จ ถ้าสร้างบ้านใหม่ก็ต้องแจ้งภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันสร้างเสร็จ ทั้งนี้ เพื่อนายทะเบียนจะได้ถอนหรือให้เลขหมายประจำบ้านต่อไป

สำหรับทะเบียนคน ในการจัดทำทะเบียนคนนั้น เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนจังหวัดจะต้องจัดทำทะเบียนคนทุนคนในจังหวัดนั้นๆ ขึ้นไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ คนไทยหรือคนต่างด้าว ทะเบียนนี้ จะต้อง แก้ไข เปลี่ยนแปลง ตามรายงาน ของสำนักทะเบียนท้องถิ่น และสำนักทะเบียนอำเภออยู่เสมอ เช่น เมื่อมีคนเกิดก็ต้องเพิ่มบัตรทะเบียนคน แต่ถ้ามีคนตายก็ต้องจำหน่าย และถ้ามีคนย้ายออกจากจังหวัดก็ต้องบันทึกลงในบัตรประจำตัวของคนนั้น แล้วก็ส่งบัตรนั้นไปยังทะเบียนจังหวัดปลายทางตามตัวไป รวมความว่าทะเบียนคนนี้คือชีวประวัติของคนนั้นเอง ซึ่งมีรายการย้ายไปอยู่ที่ไหน อย่างไร ในที่สุด

ก็จะรู้ได้ว่า คนนั้นได้ย้ายไปกี่ครั้งแล้ว ย้ายไปอยู่ที่ไหนบ้างตลอดอายุของผู้นั้น ในการจัดทำทะเบียนคนนี้ นายทะเบียนจังหวัดจะต้องจัดทำขึ้นโดยแยกคนไทยและคนต่างด้าว สำหรับทะเบียนคนไทยนั้นได้จัดทำตามแบบ ท.ร. ๑๕ กระดาษสีขาว ส่วนทะเบียนคนต่างด้าวได้ทำตามแบบ ท.ร. ๑๖ โดยใช้กระดาษสีชมภู เพื่อให้ผิดแผกแตกต่างกันกับทะเบียนคนไทยและเห็นได้ชัด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการควบคุมชีวประวัติและความเป็นมาของคนต่างด้าวในจังหวัดนั้น ๆ อันนับว่ามีประโยชน์ในด้านความปลอดภัยของประเทศชาติด้วย

การกำหนดโทษตาม พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙

ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้วางอัตราโทษทุกอย่างไว้เหมือนกันหมด คือ ปรับไม่เกิน ๒๐๐ บาท สำหรับความผิดที่กฎหมายบัญญัติไว้หากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษปรับไม่เกิน ๒๐๐ บาทนั้น มีดังต่อไปนี้—

๑. ไม่มาตามที่นายทะเบียนเรียกมาให้ชี้แจงข้อเท็จจริงหรือมาแต่ไม่ยอมชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแสดงหลักฐานใดๆ

๒. ไม่ยอมให้นายทะเบียนเข้าไปตรวจสอบภายในบ้านตามความในมาตรา ๖

๓. ไม่ยอมให้นายทะเบียนหรือบุคคลที่นายทะเบียนมอบหมาย เข้าไปในบ้านเพื่อทำการสำรวจตรวจสอบ คือ เมื่อมีการสำรวจตรวจสอบทะเบียนราษฎรอย่างที่สำรวจคราวที่แล้วมา ถ้าไม่ยอมให้เข้าไปมีความผิด หรือยอมให้เข้าไปแต่ไม่ยอมชี้แจงคำถาม เข้าไปถามอะไรปฏิเสธหมด อย่างนี้มีความผิดเหมือนกัน หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อในรายการที่ไปสำรวจตรวจสอบตามความในมาตรา ๓๗ คือ ต้องทำ ๓ ข้อในหน้าที่ของเจ้าบ้าน ถ้าไม่ทำอย่างใดอย่างหนึ่งย่อมเป็นผิด

๔. ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ คือ มีคนเกิด เจ้าบ้านหรือมารดาไม่แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

๕. ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒ คือ ผู้ไปพบเด็กเกิดใหม่ถูกทิ้งไว้และไม่แจ้งต่อเจ้าพนักงานปกครองหรือตำรวจ หรือนายทะเบียนผู้รับแจ้ง

๖. ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔,๑๕ เมื่อมีคนตายหรือลูกตายในท้อง บุคคลที่ไปกับคนตายหรือผู้พบศพ หรือมารดาเด็กไม่แจ้งต่อนายทะเบียน หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

๗. ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ คือ ผู้มีอาชีพรักษาพยาบาลไม่ออกใบรับรองการตาย หรือลูกตายในท้องให้แก่ผู้มีหน้าที่ต้องแจ้ง

๘. ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ คือ บิดาไม่แจ้งชื่อบุตรภายใน ๖ เดือน นับแต่วันเกิด

๙. ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๔ คือ ไม่แจ้งการย้ายที่อยู่ภายในกำหนด

๑๐. ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ วรรค ๒ คือ ไม่แจ้งว่ามีการแจ้งย้ายคนออก แล้วคนย้ายออกนั้นกลับใจไม่ไปเสียจะต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบ มิฉะนั้นมีความผิดเหมือนกัน

๑๑. ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๙ วรรค ๒ คือ สำเนาทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลชำรุดเสียหายไม่ไปแจ้งเพื่อขอสำเนาใหม่ มีความผิด

๑๒. ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๒ คือ ไม่มีเลขบ้าน โดยปลูกบ้านแล้วไม่ร้องขอเลขบ้านต่อนายทะเบียน

๑๓. ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๓ รื้อบ้านแล้วไม่แจ้งนายทะเบียน

๑๔. ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๔ สร้างบ้านใหม่ไม่แจ้งนายทะเบียนภายในกำหนด

๑๕. ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๙ คือ เก็บ ฝัง เผา หรือย้ายศพไม่ได้รับอนุญาต

หน้าที่ของเจ้าบ้าน

เจ้าบ้าน หมายถึงผู้เป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่น หรือในฐานะอื่นใดก็ตาม

ในกรณีที่ไม่ปรากฏเจ้าบ้าน หรือเจ้าบ้านไม่อยู่ ตาย สูญหาย หรือไม่สามารถปฏิบัติการได้ ให้ถือว่า ผู้ดูแลหรือผู้อยู่ในบ้านนั้นเป็นเจ้าบ้าน

ทะเบียนบ้าน หมายถึงทะเบียนประจำบ้านซึ่งแสดงรายการของคนทั้งหมดที่อยู่ในบ้าน(ท.ร. ๑๔)

นายทะเบียนผู้รับแจ้ง ในเขตเทศบาล

หมายถึง นาทะเบียนท้องถิ่น

นอกเขตเทศบาล

หมายถึง นายทะเบียนตำบล คือกำนัน หรือผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียนตำบลในท้องที่นั้น ๆ

คนเกิดนอกบ้าน มารดา ต้องไปแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่เกิด หรือท้องที่ที่พึงจะแจ้งได้ในโอกาสแรก ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด ถ้าจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ภาย ในกำหนด ให้แจ้งภาย หลังได้แต่ต้องไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่วันที่อาจแจ้งได้

คนเกิดในบ้าน เจ้าบ้าน ต้องไปแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่เกิด ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด

คนที่ถูกทอดทิ้ง ผู้ใดพบคนเกิดซึ่งถูกทอดทิ้งไว้ ให้แจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือนายทะเบียนผู้รับแจ้ง แห่งท้องที่ที่ตนพบนั้นโดยมิชักช้า

บิดา ต้องแจ้ง ชื่อตัวของบุตร ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ภายในหกเดือนนับแต่วันเกิด ถ้าไม่ปรากฏบิดาหรือบิดาไม่อาจแจ้งได้ ให้เป็นหน้าของมารดา ถ้าบิดาหรือมารดาไม่อาจแจ้งได้ ก็เป็นหน้าที่ของผู้ปกครอง

คนตายในบ้าน เจ้าบ้าน ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่มีคนตาย ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาตาย ในกรณีไม่มี

เจ้าบ้าน ให้ผู้พบศพแจ้งต่อนายทะเบียน ผู้รับแจ้งให้ท้องที่ที่มีคนตายภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาพบศพ

คนตายนอกบ้าน

ให้บุคคลผู้ที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พบศพแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีผู้ตายหรือพบศพ หรือแห่งท้องที่ที่พึงจะแจ้งได้ในโอกาสแรก ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาตายหรือพบศพ ในกรณีเช่นนี้จะแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปก-ครองหรือตำรวจที่สะดวกกว่าก็ได้

ลูกตายในท้องในบ้านผู้ใด

เจ้าบ้าน ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ลูกตายในท้องที่นั้น จะเก็บฝังเผา หรือย้ายศพไปจากสถานที่หรือบ้านที่ตาย หรือผิดจากสถานที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ต้องขออนุญาตจากนายทะเบียนผู้รับแจ้งเสียก่อน

การย้ายที่อยู่

ย้ายออก

เจ้าบ้าน เจ้าบ้านต้องแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งว่า ไปอยู่ที่ใด **ภายในสิบห้าวัน** นับแต่วันย้ายออก

กรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การย้ายออกของผู้อยู่ในบ้าน เจ้าบ้านจะแจ้งล่วงหน้า ก่อนวันย้าย ไม่เกินสามสิบ วันก็ได้ ถ้าผู้อยู่ในบ้านมิได้ ย้ายออกดังที่แจ้งไว้ ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ทราบ ภายใน สิบห้า วัน นับแต่ วันที่แจ้งว่าจะย้าย

ย้ายเข้า

เจ้าบ้าน จะต้องแจ้ง ต่อนาย ทะเบียนผู้รับแจ้งว่า ผู้ใดย้ายที่อยู่เข้ามาอยู่ในบ้านใดภายในสิบห้าวัน นับแต่วัน ย้ายเข้า และให้นำหลักฐานการย้ายออก (ทร๑.๗.

ตอนที่ ๑) ไปแสดงต่อนายทะเบียนผู้รับ
แจ้งด้วย

ถ้าสำเนาทะเบียนบ้านชำรุดหรือสูญหาย ให้เจ้าบ้านขอรับสำเนาทะเบียนบ้าน ใหม่จากนาย ทะเบียนท้องถิ่นภายใน ๗ วัน

ห้ามมิให้ผู้ใดแก้ไข เปลี่ยนแปลง รายการใน สำเนาทะเบียนบ้าน การแก้ไขเปลี่ยนแปลงจะต้องยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่

ผู้ในสร้างบ้านใหม่ ให้แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสิบห้าวัน นับแต่วันสร้างเสร็จ

ผู้ใดรื้อบ้าน ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับภายในสิบห้าวัน นับแต่วันรื้อเสร็จ

การแจ้งคนเกิด คนตาย ลูกตายในท้อง แจ้งชื่อตัวบุตร แจ้งเก็บ ฝัง เผา หรือย้ายศพ ขอเลขบ้าน แจ้งรื้อบ้านสร้างบ้านใหม่ ถ้าเจ้าบ้าน บิดา มารดา หรือผู้มีหน้าต้องแจ้ง มอบหมายให้ผู้ใดไปแจ้งแทน และเมื่อผู้ใดได้รับมอบ

หมายได้แจ้งต่อผู้มีหน้าที่รับแจ้งตามเรื่องนั้น ๆ แล้ว ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่นั้นได้แจ้งแล้ว

ถ้าผู้อยู่ในบ้านผู้ใดไม่มีรายการอยู่ใน ทะเบียน บ้านใดบ้านหนึ่ง ให้เจ้าบ้านขอเพิ่มการตกสำรวจตรวจสอบต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่อยู่ปัจจุบัน

การทะเบียนบ้านราษฎร ผู้ประสงค์จะแก้รายการ ในทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด หรือเอกสารอื่น ๆ เกี่ยวกับทะเบียนราษฎร มีวิธีปฏิบัติ ดังนี้

- กรณีขอแก้ ที่มี หลัก ฐาน เอกสารของทาง ราชการ ให้ แก้ไข เปลี่ยนแปลงได้ เช่น ขอแก้ชื่อตัว ชื่อสกุล ให้นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียน อำเภอ ประ จำกิ่ง อำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น แล้ว
- กรณีขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการ

อื่นที่ไม่เกี่ยวกับ สัญชาติ และ ไม่มี
เอกสาร ของทาง ราชการ มาแสดง
ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) กรณีที่เป็น การ ผิด พลาดเล็กน้อยเช่น เขียนตัวสกดการันต์เกี่ยวกับชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุลผิด เมื่อสอบสวนพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้วให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็น หัวหน้า ประจำกิ่ง อำ-เภอพิจารณาอุมัติให้แก้ไขได้

(๒) กรณีอื่น ซึ่ง มิใช่ เป็นการผิดพลาดเล็กน้อย เมื่อนายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนอำเภอประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี ดำเนินการสอบสวน

พยานหลักฐานต่าง ๆ แล้วให้ส่งเรื่องไป ยังนาย ทะเบียนจังหวัด เพื่อเสนอ ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งอนุมัติต่อไป

การขอตรวจค้น คัดสำเนารับรองสำเนาทะเบียน

ผู้มีส่วนได้เสียจะตรวจดู คัดสำเนารายการ เกี่ยว กับ ทะเบียนได้ ที่สำนักทะเบียนในระหว่างเวลาทำงาน โดยไม่เสียค่าธรรมเนียม แต่ถ้าจะให้นายทะเบียนรับรองสำเนาทะเบียน จะต้องเสียค่าธรรมเนียมฉบับละ๕บาท เว้นแต่กรณีขอสำเนาทะเบียนเกี่ยวกับการศึกษา การเข้ารับราชการทหาร การสงเคราะห์ผู้มีบุตรมาก การจัดที่ดินเพื่ออยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพทางกสิกรรม ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

การขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านกรณีตกสำรวจ

ก. กรณีที่เป็นคนไทย

ให้สอบสวนพยานหลักฐานต่าง ๆ เช่น ทะเบียนสำมะโนครัวเดิม สูติบัตร ทะเบียนทหาร และพยานบุคคล ฯลฯ เป็นต้น แล้วเสนอการสอบสวน พร้อมความเห็นไปยังนายทะเบียนจังหวัด ๆ พิจารณาแล้วเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อเห็นว่าหลักฐานและข้อเท็จจริงเป็นที่เชื่อถือได้ ก็ให้สั่งอนุญาตเพิ่มชื่อลงในทะเบียนบ้านได้ แล้วแจ้งไปยังนายทะเบียนอำเภอนายทะเบียนอำเภอประจำกิ่งอำเภอ หรือนายทะเบียนประจำท้องถิ่นแล้วแต่กรณี เพื่อเพิ่มชื่อลงในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้าน และหมายเหตุไว้ในช่องลงชื่อนายทะเบยนว่าได้รับอนุญาตให้เพิ่มโดยหนังสือจังหวัดที่

ลงวันที่ และลงชื่อนายทะเบียนกำกับไว้ แล้วรายงานไปยังจังหวัด เพื่อจัดทำทะ-เบียนคน

ข. กรณีที่เป็นคนต่างด้าว ให้สอบสวนหลักฐาน ดังนี้

(๑) มีใครบ้างที่จะขอเพิ่มชื่อลงทะ-เบียนบ้านใด ใครเป็นเจ้าบ้าน และให้สอบเจ้าบ้านด้วย

(๒) ครั้งแรกที่เข้ามาประเทศไทยได้อาศัยอยู่กับผู้ใด บ้านเลขที่ ตำบล อำเภอ จังหวัดใด มีพยานหลักฐานอย่างไร เคยย้ายที่อยู่ไปอยู่บ้านใดบ้าง ให้สอบสวนพยานหลักฐานตามลำดับ

(๓) รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวมาแล้วเลขที่เท่าใด ออกให้ ณ

สถานที่ใด จังหวัดใด ให้ส่งสำเนา หรือ หลัก ฐาน ประ กอบ การพิจารณาด้วย

(๔) หลักฐานอื่น ๆ เช่น ทะเบียนสำมะโนครัวเดิม พยานบุคคล

(๕) ขอสำเนาเอกสาร ต้น เรื่อง ของคนต่างด้าวที่ร้องขอต่อ นาย ทะเบียนต่างด้าว โดยมีการรับรองว่าถูกต้องตรงกับต้นฉบับ

(๖) รูป ถ่าย หน้า ตรง ไม่ สวม หมวก ขนาด ๒/๓" ของบุคคลต่างด้าวผู้ ขอเพิ่มชื่อ จำนวน ๒ รูป

เมื่อนายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนอำเภอประจำกิ่งอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่นสอบสวนเสร็จแล้ว ให้เสนอไปยังนายทะเบียนจังหวัด ๆ พิจารณาเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัด พิจารณาแล้ว ให้ส่งเรื่องราวไปยังกระ-

ทรวงมหาดไทยพร้อมด้วยความเห็น เมื่อกระทรวงมหาดไทยพิจารณาหลักฐานและข้อเท็จจริงเป็นที่เชื่อถือได้ จะได้แจ้งให้จังหวัดทราบเพื่อสั่งนายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนประจำกิ่งอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น เพิ่มชื่อลงในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้าน โดยถือปฏิบัติเช่นเดียวกับบุคคลสัญ-ชาติไทย.

การขอแก้สัญชาติในทะเบียนบ้าน

ก. การขอแก้สัญชาติของบุคคลที่ไม่มีการโต้แย้งว่ามีสัญชาติใด เพราะปรากฏชัดแจ้งอยู่แล้ว และขอเป็นสัญชาติอื่น ให้สอบสวนและเสนอหลักฐานตามลำดับชั้นผ่านกรมพิจารณาเสนอกระทรวงมหาด-ไทยอนุมัติ

ข. การขอแก้สัญชาติของไทย เนื่องจากได้จดหรือลงผิดไว้ในทะเบียนบ้านหรือทะ-เบียนคนเกิดเป็นคนสัญชาติอื่น หรือ

กรณีบุคคล ต่างด้าว ร้อง ขอแจ้งเกิด ของบุตรเกินกำหนดเวลา ให้สอบสวนเสนอหลักฐานตามลำดับชั้นผ่าน คณะกรรมการ ซึ่งกระทรวงมหาดไทย แต่งตั้งพิจารณา โดยให้กรมการปกครองเป็นเจ้าของเรื่อง เพื่อเสนอกระทรวงมหาดไทยอนุมัติ

การ พิจารณา ของ คณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น ถือเสียงข้างมากเป็นเสียงชี้ขาด

ภายใต้บังคับแห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ การดำเนินการสอบสวนตามข้อ ก. และ ข. ให้รวบรวมหลักฐานของผู้ร้อง เท่าที่พึงมีดังนี้

๑. สูติบัตร

๒. ทะเบียนสำมะโนครัว

๓. ทะเบียนทหาร

๔. บัตรประจำตัวประชาชน (ถ้ามี)

๕. พยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๖. หลักฐานการแปลงสัญชาติ หรือ ได้สัญชาติตาม พ.ร.บ. สัญชาติ

๗. เอกสารการสมรส

๘. หนังสือเดินทางจากต่างประเทศ

๙. หลักฐานอื่น (ถ้ามี)

๑๐. รูปถ่ายของผู้ขอแก้สัญชาติ ขนาด ๓"×๒" จำนวน ๒ รูป กรณีตามข้อ ก.

และสำหรับกรณีบุคคลต่างด้าว ขอแจ้งเกิดของบุตรเกินกำหนดเวลา ให้สอบสวนหลักฐานต่อไปนี้เพิ่มเติมประกอบด้วย คือ

๑. บิดามารดาของผู้เกิด เหตุผลที่ไม่แจ้งเกิด

๒. สำเนาใบสำคัญประวัติตัวบุคคลต่างด้าว

๓. ผู้ทำคลอด หรือใบรับรองแพทย์ที่ทำคลอด

๔. เจ้าของสถานที่ที่เด็กเกิด

๕. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (นอกเขตเทศบาล)

(นายทะเบียนอำเภอ หรือ นายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่เป็นผู้รับคำร้องและพิจารณา.)

พิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยสงเคราะห์ไทย (แผนกการพิมพ์)
๓๕๐ ถนนเพชรบุรี พระนคร โทร. ๘๑๔๙๒๓
นายเสรี ธรรมวิทย์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๑